

Дана характеристика ассортимента, особенностей распространения и перспектив использования культиваров ив в озеленении урбо-ландшафтов Украины. Намечены возможные пути расширения ассортимента ив в декоративном питомниководстве и садово-парковом строительстве.

Род Salix L., культивары ив, интродукция, озеленение, садово-парковое строительство.

The characteristic of the assortment of some willows, features of distribution and prospects of their use in planting of greenery in Ukraine are given. Set basic possibilities of widening the assortment of willows for nursery and landscape architecture.

Species Salix L., willows, introduction, planting of greenery, landscape architecture.

УДК 712.253(477.53)

ОСОБЛИВОСТІ ТЕМАТИЧНОГО НАВАНТАЖЕННЯ МЕМОРІАЛЬНИХ ПАРКІВ М. КИЄВА

***Н.О. Олексійченко, доктор сільськогосподарських наук
Н.В. Гатальська, кандидат сільськогосподарських наук
М.О. Гричук, студентка магістратури****

Проведено розподіл меморіальних парків м. Києва залежно від особливостей тематичного навантаження. На основі ретроспективного аналізу їх формування та композиційно-просторової структури виявлено, що серед парків воєнної тематики найбільшу кількість займають об'єкти, які присвячені подіям Великої Вітчизняної війни.

Меморіальний парк, тематичне навантаження, парки воєнної тематики.

Меморіальні комплекси як елементи міського середовища мають загальнокультурне значення, різняться за тематичним навантаженням, масштабом композиції і можуть бути представлені як центр тематичного парку, так і невеликий пам'ятний знак, але об'єднуючою і незмінною є функція увіковічення пам'яті [1].

У 1976 р. прийнято нормативні показники зонування та балансу території меморіальних парків КиївНДІ містобудівництва [2], питання щодо організації меморіальних парків та їх класифікації розглянув Л.Б. Лунц [3]. Збереженням меморіальних лісопарків займалася В.А. Агальцова [4], реконструкцією меморіальних садів і парків як старовинних парків, присвя-

* Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук Н.О. Олексійченко

© Н.О. Олексійченко, Н.В. Гатальська, М.О. Гричук, 2013

чених діячам культури, – Д.С. Ліхачов [5]. Детально розглянуто особливості озеленення та квітничкового оформлення пам'ятників, монументів, меморіальних ансамблів І.Д. Родічкіним [6]. Найсучасніше визначення меморіального парку та нормативи щодо його організації зазначено в додатку до Постанови Уряду Москви від 16 грудня 2008 р. N 1160-ПП «Об утверждении Временного положения по классификации и функционально-планировочной организации парков в городе Москве» [7].

В Україні нормативна база щодо проектування меморіальних парків на державному рівні знаходиться в стадії розвитку (встановлений лише рівень озеленення – 30–65 %) [8]. Унаслідок цього, у більшості меморіальних парків м. Києва ідейне навантаження не розкривається через елементи паркового середовища. Відповідно, актуальним є вивчення існуючої об'ємно-просторової організації меморіальних парків, узагальнення їх особливостей розвитку та формування практичних рекомендацій щодо їх реконструкції.

Мета дослідження – аналіз композиційно-просторової структури меморіальних парків м. Києва та проведення їх розподілу за тематичним навантаженням.

Матеріали та методика дослідження. Об'єктами досліджень були меморіальні парки м. Києва. Розподіл досліджуваних об'єктів за тематичним навантаженням проводився з класифікацією меморіальних парків Л.Б. Лунца [3].

Результати дослідження. На основі ретроспективного аналізу створення парків м. Києва, та аналізу власної назви під час дослідження, зі 111 парків Києва виокремлено 21 парк, який виконує, тією чи іншою мірою, меморіальні функції. Згідно з класифікацією Л.Б. Лунца (1979), меморіальні парки м. Києва за ідейно-тематичним навантаженням можна розподілити наступним чином:

1. Парки, що створені на честь видатних діячів народу (полководців, учених, письменників, художників, композиторів тощо). До них належать – парки ім. Ф. Пушиної, ім. Потапова, ім. Островського, ім. Шевченка, ім. Пушкіна, ім. Рильського, Володимирська гірка.

2. Парки, присвячені знаменним історичним подіям (перемоги, звільнення, возз'єднання, підкорення космосу, ювілейні, дружби і миру і тощо). У м. Києві це парки ім. Воїнів-Інтернаціоналістів, «Таращанець», «Бабин Яр», «Кіото», «Моряків», «1500-річчя м. Києва», «Партизанської Слави», «Перемога», «Інтернаціональний», «Дружби народів», «Борців за свободу та незалежність України», Печерський парк.

3. Парки змішаного типу: «Аскольдова могила», «Вічної Слави», Печерський парк. На території парку Аскольдова могила знаходиться пам'ятник Героям Крут, що пов'язано з періодом громадянської війни. Варто також зазначити, що на території парку Вічна Слава знаходиться окрім головної зони, присвяченої вічній славі загиблим у Великій Вітчизняній війні, є зона, присвячена трагічним подіям під час Голодомору. Враховуючи вищезазначене, існують певні проблеми при визначенні чіткого тематичного навантаження окремих парків у зв'язку з наявністю на тери-

торії парків меморіальних споруд різної тематики та часу створення. Таким чином, найбільшу кількість серед меморіальних парків у м. Києві становлять ті, що присвячені знаменним історичним подіям (рис. 1).

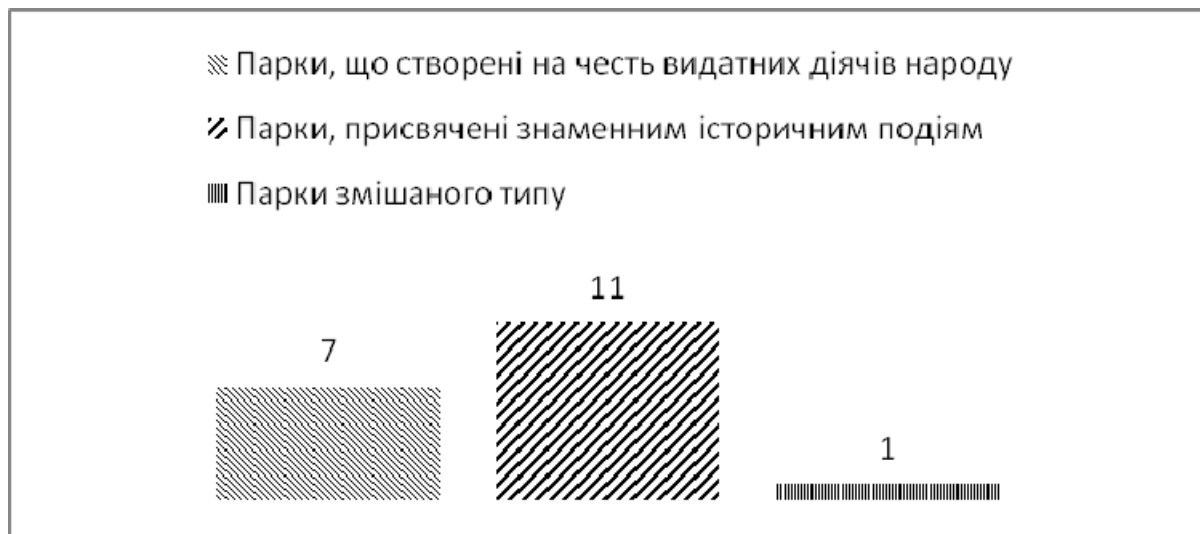


Рис. 1. Розподіл меморіальних парків м. Києва за ідейно-тематичним навантаженням

Під час розподілу меморіальних парків м. Києва за тематичним навантаженням виникла потреба вдосконалення такого методу розподілу меморіальних парків, оскільки деякі важко було віднести до будь-якої конкретної категорії з вищезазначених («Борців за свободу та незалежність України», «Інтернаціональний», «Дружби народів» та ін.). Ця необхідність зумовлена також тим, що особливості оформлення меморіальних зон у парках, які присвячені воєнним діячам, славі воїнів, воєнним подіям, досить подібні. Враховуючи історію створення меморіальних парків у м. Києві, ми виконали більш детальний розподіл парків таким чином, щоб виокремити вказані парки в окрему групу. Окрім того, серед меморіальних парків нами виділено групу парків, присвячених дружбі народів, культурним діячам та ювілейним подіям. Такий розподіл, на нашу думку, дасть змогу чітко визначити спільні особливості та принципи композиційно-просторового рішення при створенні нових та реконструкції існуючих парків кожної із запропонованих груп. З цієї точки зору, ми рекомендуємо розподілити сучасні меморіальні парки за тематичним навантаженням таким чином:

- парки воєнної тематики: ім. Воїнів-Інтернаціоналістів, ім. Ф. Пушиної, ім. Потапова, «Таращанець», «Моряків», «Партизанської Слави», «Перемога», «Вічної Слави», Печерський ландшафтний парк;
- парки, присвячені культурним та державним діячам: ім. Островського, ім. Шевченка, ім. Пушкіна, ім. Рильського, парк Володимирська гірка;
- парки, присвячені дружбі народів: Кіото, Дружби народів, Інтернаціональний;
- парки, присвячені ювілейним подіям: 1500-річчя м. Києва, Борців за свободу та незалежність України (10-річчя незалежності України);

- парки, розташовані на місці поховань: Аскольдова могила, Бабин Яр. За такою класифікацією, парк «Бабин Яр» можна віднести до двох груп (воєнної тематики та поховань) оскільки, події, яким присвячений парк відбулися під час Другої Світової війни (рис. 2).

За результатами розподілу, представленого на гістограмах, можна зробити висновки, що найбільшу кількість серед меморіальних парків становлять парки воєнної тематики (10 об'єктів).

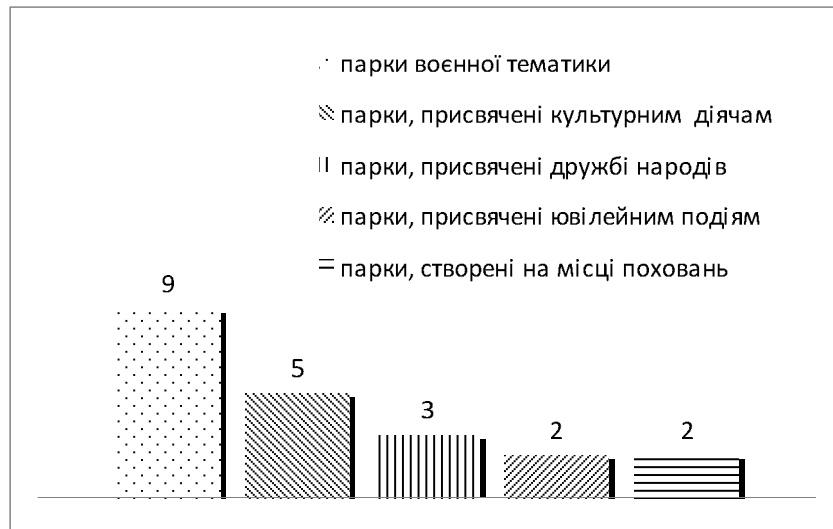


Рис. 2. Розподіл меморіальних парків м. Києва за тематичним навантаженням

За тематичним навантаженням, згідно з класифікацією Л.Б. Лунца, парки воєнної тематики доцільно розподілити таким чином:

- парки, створені на честь видатних діячів – ім. М. Потапова, ім. Ф. Пушиної;
- парки, присвячені знаменним історичним подіям – ім. Воїнів-Інтернаціоналістів, Печерський парк, «Бабин Яр», «Таращанець», «Партизанської Слави», «Моряків»;
- парки змішаного типу – «Вічної Слави», «Перемога» (рис. 3).



Рис. 3. Розподіл меморіальних парків воєнної тематики за тематичним навантаженням

Враховуючи особливості композиційно-просторової організації кожної з визначених груп парків, можна зробити такий розподіл: парки, присвячені воєнним діячам (ім. Ф. Пушиної, ім. Потапова), славі воїнів (ім. Воїнів-Інтернаціоналістів, «Вічна Слава», «Партизанської Слави», «Таращанець», «Моряків», Печерський парк); воєнній події («Перемога»); парки, створені на місці поховань («Бабин Яр»).

Варто зазначити, що серед парків воєнної тематики найбільшу частку займають парки, присвячені воїнам-захисникам під час військових подій різних воєнних періодів (рис. 4).

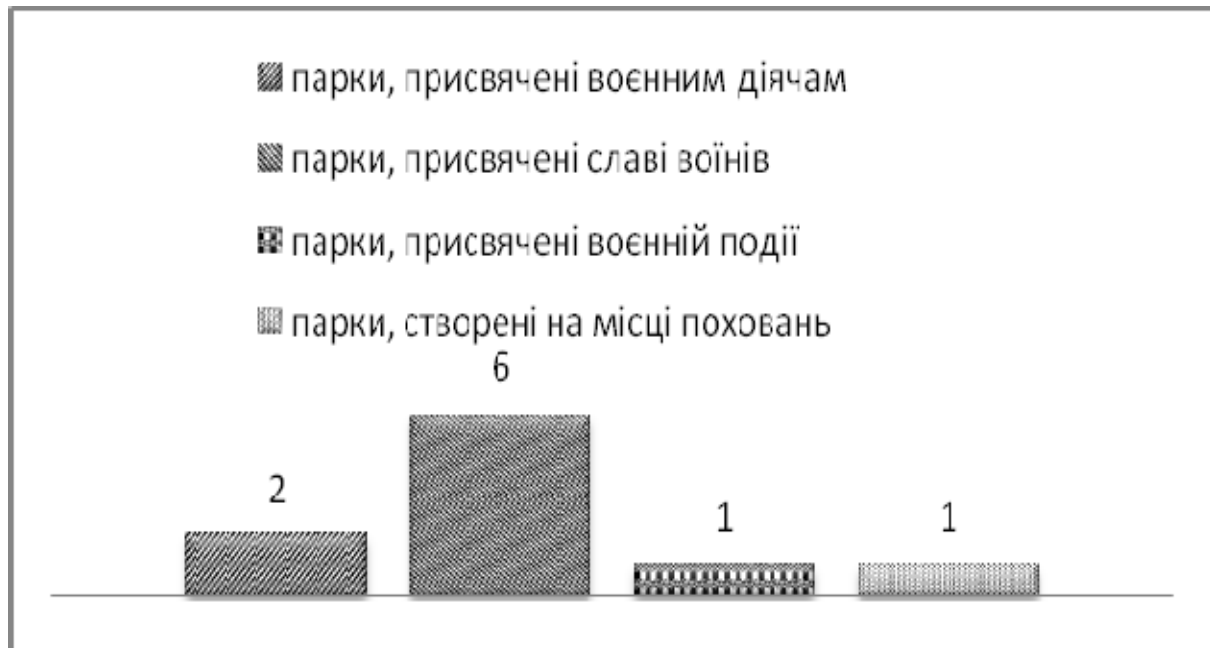


Рис. 4. Розподіл меморіальних парків воєнної тематики за тематичним навантаженням

Для розробки концепції створення нового чи реконструкції існуючого парку доцільно визначити воєнний період, образ якого необхідно відтворити засобами ландшафтної архітектури на конкретному об'єкті. Проаналізувавши історію створення та розвитку досліджуваних парків, можна визначити належність тематики кожного з них до того чи іншого воєнного періоду:

- парки, присвячені подіям Громадянської війни (1917–1922 рр.) – «Таращанець»;
- парки, присвячені подіям Великої Вітчизняної війни (1941–1945 рр.) – парки ім. Потапова, ім. Ф. Пушиної, «Бабин Яр», «Партизанської Слави», «Моряків», «Перемога»;
- парки, присвячені подіям війни в Афганістані (1979–1989 рр.) – парк ім. Воїнів-Інтернаціоналістів;
- парки, пов'язані з різними історичними подіями («Вічної Слави», Печерський парк).

Згідно з результатами проведеного дослідження, найбільшу кількість, серед меморіальних парків воєнної тематики, займають парки, присвячені подіям Великої Вітчизняної війни, що становить 60 % (рис. 5).



Рис. 5. Розподіл меморіальних парків воєнної тематики за належністю тематичного навантаження до воєнного періоду

Висновки

На основі аналізу тематичного навантаження меморіальних парків м. Києва встановлено, що найбільшу кількість займають парки воєнної тематики (10 об'єктів). Враховуючи особливості композиційно-просторової організації залежно від тематичного навантаження, запропоновано парки воєнної тематики розподілити на такі групи: парки, присвячені воєнним діям (2 об'єкти), славі воїнів (6 об'єктів), воєнній події (1 об'єкт), створені на місці поховань (1 об'єкт). За результатами такого розподілу серед парків воєнної тематики найбільшу частку займають парки, присвячені воїнам-захисникам різних воєнних періодів. За належністю тематичного навантаження до конкретного воєнного періоду найбільшу кількість серед досліджених парків займають парки, присвячені подіям Великої Вітчизняної війни (6 об'єктів).

Список літератури

1. Боговая И.О. Озеленение населенных мест : учеб. пособие для вузов / И.О. Боговая, В.С. Теодоронский. – М. : Агропромиздат, 1990. – 239 с.
2. Методические рекомендации по архитектурно-планировочной организации мемориальных парков и скверов / КиевНИИПградостроительства – К., 1976. – 79 с. : ил.
3. Лунц Л.Б. Мемориальные парки / Л.Б. Лунц – М. : Стройиздат, 1979.
4. Агальцова В.А. Сохранение мемориальных лесопарков / Агальцова В.А. – М. : Лесн. пром-сть, 1980. – 254 с.
5. Лихачев Д.С. Заметки о реставрации мемориальных садов и парков / Д.С. Лихачев // Восстановление памятников культуры (проблемы реставрации): сб. статей. – М. : Искусство, 1981. – С. 95–120.
6. Краткий справочник архитектора: Ландшафтная архитектура / [И.Д. Родичкин, Ю.А. Бондар, А.П. Вергунов и др.]; под. ред. И.Д. Родичкина. – К. : Будівельник, 1990. – С. 324–326.
7. Постановление Правительства Москвы от 16 декабря 2008 г. N 1160-ПП Об утверждении Временного положения по классификации и функционально-

планировочной организации парков в городе Москве / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://base1.gostedu.ru/54/54717/>

8. Наказ Міністерства будівництва, архітектури та житлово-комунального господарства від 10.04.2006 № 105 «Про затвердження Правил утримання зелених насаджень у населених пунктах України» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0880-06>

9. Вікіпедія / [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org>

Проведено распределение мемориальных парков г. Киева в зависимости от особенностей тематической нагрузки. На основании ретроспективного анализа их формирования и композиционно-пространственной структуры обнаружено, что среди парков военной тематики наибольшее количество занимают парки, посвященные событиям Великой Отечественной войны.

Мемориальный парк, идейная нагрузка, парки военной тематики.

Kyiv memorial parks according to the ideal thematic peculiarities are distributed. By means of its formation and vegetation composition structure a retrospective analysis was performed. Among all the observed objects military parks dedicated to the Second World War prevail.

Memorial park, ideal thematic, military parks.

УДК 57.085.2: 582.685.4

РЕГЕНЕРАЦІЙНА ЗДАТНІСТЬ МІКРОПАГОНІВ *TILIA CORDATA* MILL. В УМОВАХ *IN VITRO*

Н.О. Олексійченко, доктор сільськогосподарських наук

А.А. Ключаденко, кандидат сільськогосподарських наук

О.Ю. Чорнобров, М.О. Совакова, аспіранти*

*Досліджено вплив різної концентрації макро- і мікроелементів живильного середовища МС та постійного субкультивування мікропагонів *Tilia cordata* Mill. на їх регенераційну здатність в культурі *in vitro*.*

***Tilia cordata* Mill., культура *in vitro*, культивування, експлантати, живильне середовище, регенерація.**

На сучасному етапі для підвищення ефективності зелених насаджень в умовах з високим рівнем трансформації урбосередовища, відновлення їх поліфункціональності значне місце займає забезпечення галузі

* Науковий керівник – доктор сільськогосподарських наук, професор Н.О. Олексійченко
© Н.О. Олексійченко, А.А. Ключаденко,
О.Ю. Чорнобров, М.О. Совакова, 2013